

Fler bygglovsbefriade åtgärder

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i plan- och bygglagen.

Lagändringarna innebär att det inte längre kommer att krävas bygglov för att på en byggnad inom ett detaljplanlagt område montera solcellspaneler eller solfångare som följer byggnadens form. En förutsättning är att åtgärderna följer den gällande detaljplanen. Kommunerna får en möjlighet att återinföra lovplikt i detaljplan. Krav på bygglov ska även fortsättningsvis gälla för solenergianläggningar på byggnader eller inom bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Detsamma ska gälla för åtgärder som sker inom och i anslutning till områden som är av riksintresse för totalförsvaret.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2018.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (L).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:197 Fler bygglovsbefriade åtgärder.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens lagförslag	5
Bygglovsbefrielse för altaner.....	7
Reservationer	9
Bygglovsbefrielse för altaner, punkt 2 (L)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:197.

2. Bygglövsbefrielse för altaner

Riksdagen avslår motion

2017/18:4078 av Robert Hannah m.fl. (L).

Reservation (L)

Stockholm den 5 juni 2018

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S), Mats Green (M), Hillevi Larsson (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Eva Sonidsson (S), Roger Hedlund (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Lars Beckman (M), Johanna Haraldsson (S), Mikael Eskilandersson (SD), Nooshi Dadgostar (V), ClasGöran Carlsson (S) och Lars Tysklind (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, behöver förenklas och bl.a. att fler åtgärder bör bli bygglovsbefriade (bet. 2013/14:CU10, rskr. 2013/14:187; bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:79 och bet. 2016/17:CU15, rskr. 2016/17:234).

Regeringen beslutade i mars 2017 att ge Boverket i uppdrag att bl.a. utreda förutsättningarna för ett generellt undantag från kravet på bygglov för altaner i anslutning till en- och tvåbostadshus och montering av solcellspaneler och solfångare på byggnader.

Boverket redovisade den nämnda delen av uppdraget i rapporten Altaner, solcellspaneler och solfångare i PBL (rapport 2017:26).

Boverkets rapport har remissbehandlats. I den nu aktuella propositionen behandlas förslagen som rör solcellspaneler och solfångare. Boverkets förslag om altaner bereds vidare inom Regeringskansliet.

Lagrådet har granskat regeringens lagförslag.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Motionsförslaget finns i bilaga 1.

I betänkandet behandlas även den redovisning av hanteringen av tillkännagivandena som regeringen gör i propositionen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ändringar i plan- och bygglagen.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att fler åtgärder ska undantas från bygglovskravet i plan- och bygglagen. Bygglov ska inte krävas för att på en byggnad inom detaljplanlagt område montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form, under förutsättning att åtgärden följer detaljplanen. En sådan åtgärd får dock inte vidtas utan bygglov på byggnader eller inom bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. En sådan åtgärd får inte heller vidtas utan bygglov inom eller i anslutning till ett område som utgör riksintresse för totalförsvaret. Enligt förslaget får kommunen en möjlighet att återinföra lovplikt i detaljplanen om det t.ex. finns behov av att begränsa sådana åtgärders påverkan på områdets karaktär.

Förslagen syftar till att förenkla regelsystemet för bygglov, överlämna ett större ansvar till de enskilda fastighetsägarna, avlasta byggnadsnämnderna och rättsväsendet samt underlätta och påskynda omvandlingen till förnybar el.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2018.

Regeringens redovisning av hanteringen av riksdagens tillkännagivanden om behovet av reformer i plan- och bygglagen

Riksdagen beslutade våren 2014 om ett tillkännagivande om behovet av en översyn av plan- och bygglagen för att modernisera, förenkla och förtydliga lagstiftningen (bet. 2013/14:CU10, rskr. 2013/14:187). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande:

Det finns en omfattande kritik som innebär att den nya lagstiftningen inte har lett fram till den enklare och snabbare hantering av bl.a. plan- och bygglovsärenden som var avsikten. Detta är givetvis särskilt olyckligt i dagens situation när det skulle behövas ett regelsystem som kan underlätta en nödvändig ökning av bostadsbyggandet. Bristerna i lagstiftningen beror till stor del på att förslaget till den nya plan- och bygglagen inte var tillräcklig berett när det lades fram för riksdagen. Regleringen hade inte heller tagit tillräcklig hänsyn till de önskemål och synpunkter om förenklingsåtgärder som hade framkommit under beredningsarbetet.

Detta var bakgrunden till att riksdagen våren 2013 i ett tillkännagivande till regeringen framhöll att det finns behov av en bred reformering av plan- och bygglagstiftningen som kan leda till en snabbare

och enklare plan- och byggprocess. Regeringens hittillsvarande hantering av reformbehovet tycks emellertid snarast ha resulterat i en splittrad och delvis forcerad beredning. Risken är därför uppenbar att nya problem skapas för dem som ska tillämpa lagens bestämmelser i plan- och byggprocessen.

Civilutskottet anser att det fortfarande finns ett omfattande reformbehov och att plan- och bygglagen behöver moderniseras, förenklas och förtydligas. Det handlar om att utveckla kommunernas verktyg för att påverka bebyggelseutvecklingen och att begränsa administrationen. Detaljplaneinstitutet måste utvecklas, och översiktsplaneringen måste bli enklare och mer strategisk.

Hösten 2015 beslutade riksdagen på nytt om ett tillkännagivande. Tillkännagivandet innebar att regeringen skulle vidta åtgärder som kan leda till en snabbare plan- och bygglovsprocess (bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:79).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att arbetet med att reformera plan- och bygglagen (PBL) måste fortsätta och att det fortfarande finns utrymme för olika former av regelförenklingar. Det innebär bl.a. att möjligheten att förkorta handläggningstiderna under plan- och bygglovsprocessen fram till byggstart måste tas till vara. Den tidigare regeringen lade fram förslag om lagändringar och gav även flera utredningsuppdrag med denna inriktning. Den nuvarande regeringen har tagit vid och fortsatt detta arbete. [...]

En effektivare ordning för PBL-överprövning kan i vissa ärenden korta av tiden fram till byggstart. Inte minst mot bakgrund av den omfattande bostadsbristen i stora delar av landet finns det emellertid anledning för regeringen att nu skyndsamt fortsätta arbetet med regelförenklingar som kan leda till att tiden för ett byggprojekt fram till byggstart ytterligare kan kortas ned. Det är således önskvärt att regeringen lägger fram förslag om fler lagändringar som kan ge en snabbare handläggning av plan- och bygglovsärenden. Regeringen bör därför påskynda beredningen av utredningsförslag med denna inriktning och ge kompletterande utrednings- och myndighetsuppdrag i de frågor som behöver övervägas ytterligare. Inriktningen på arbetet bör vara att regeringen senast den 1 januari 2017 bör utreda åtgärder som sammantaget kan förkorta plan- och bygglovsprocessen fram till startbesked med upp till ett år. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att riksdagen såväl under riksmötet 2014/15 som tidigare under innevarande riksmöte genom tillkännagivanden framhållit flera önskvärda förändringar i plan- och bygglagstiftningen.

Våren 2017 tillkännagav utskottet att regeringen borde fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och bygglagen och anförde följande (2016/17:CU15, rskr. 2016/17:234):

De motioner som utskottet tar upp i detta avsnitt ger alla uttryck för uppfattningen att arbetet med att reformera plan- och bygglagstiftningen måste fortsätta. Utskottet delar denna uppfattning, inte minst mot bakgrund av den akuta bostadsbristen i stora delar av landet.

Sedan PBL trädde i kraft har ett antal utredningar behandlat olika frågor som regleras genom lagen, och riksdagen har fattat beslut om relativt omfattande lagändringar. Fortfarande återstår emellertid flera angelägna frågor som nu är föremål för överväganden i utredningar eller bereds i Regeringskansliet. Det gäller inte minst behovet av att utveckla en

regional planering och nå en bättre samordning mellan beslut enligt plan- och bygglagen och övrig samhällsplanering som gäller bl.a. bostadsförsörjning. Andra viktiga frågor är möjligheterna till en snabbare handläggning av de beslut som tas med stöd av plan- och bygglagen och behovet av effektivisering av bl.a. länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen. Enligt utskottet är det en viktig uppgift för regeringen att fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och byggreglerna.

Genom förslagen i denna proposition anser regeringen att tillkännagivandena är delvis behandlade.

Utskottets överväganden

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen bör bifalla propositionen och anta regeringens lagförslag av de skäl som framförs i propositionen.

När det gäller riksdagens tillkännagivanden om behov av olika reformer av plan- och bygglagen delar utskottet regeringens bedömning att tillkännagivandena är delvis tillgodosedda genom lagförslaget.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsyrkandet som innehåller ett förslag om ett tillkännagivande i en fråga som anknyter till lagförslaget.

Bygglövsbefrielse för altaner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att altaner bör vara en bygglövsbefriad åtgärd. Utskottet hänvisar till pågående arbete. Jämför reservationen (L).

Motionen

I kommittémotion 2017/18:4078 anför Robert Hannah m.fl. (L) att även altaner bör vara bygglövsbefriade åtgärder. Motionärerna ifrågasätter inte vad som framförs i propositionen om behovet av vidare analys i frågan om bygglövsbefrielse för altaner men framhåller att det är viktigt att frågan inte dras i långbänk. Motionärerna anför att det redan i dag finns undantag för bygglov för skärmtak, mur och plank vid skyddad uteplats och att det därför framstår som omotiverat att en enklare altan kräver bygglov. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att riksdagen ska ställa sig bakom vad som anförts i motionen om bygglövsbefrielse för altaner.

Bygglövsbefrielse för altaner

Altaner kan enligt dagens regler kräva bygglov beroende på hur de ser ut och är byggda. Ett vanligt trädäck på marknivå kräver oftast inte bygglov. Däremot kan bygglov krävas bl.a. om en altan bedöms vara en tillbyggnad, vilket oftast

blir aktuellt när altangolvet får en viss höjd över marken. Det finns inga exakta mått för när en altan kräver bygglov. Av Mark- och miljööverdomstolens praxis framgår att en altan som saknar tak och väggar är att anse som en tillbyggnad om den ger ett visuellt intryck av att vara en tillbyggnad och det skapas ett utrymme under altangolvet som innebär volymökning (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar 2016-10-18 i mål nr P 11268-15, och 2015-03-27 i mål nr P 2854-14 samt även tidigare Regeringsrättens dom i rättsfallet RÅ 1995 ref. 42). Bedömningen om en altan innebär en tillbyggnad och därmed kräver bygglov får göras från till fall.

Boverket har, i rapporten Altaner, solcellspaneler och solfångare i PBL (rapport 2017:6), föreslagit att det införs ett undantag för bygglov för altaner i anslutning till en- och tvåbostadshus under vissa angivna förutsättningar. I propositionen anges att Boverket inte tar ställning till om de altaner som omfattas av undantaget uttryckligen ska kräva anmälan. Boverket hänvisar i stället till att den frågan kommer att redovisas i en senare rapport (Boverkets slutredovisning med anledning av regeringens uppdrag dnr N2017/02045/PBB och N2017/05714/PBB). Vidare anförs det i propositionen att remissynpunkterna på Boverkets förslag är blandade. Vissa remissinstanser tillstyrker eller är positiva till förslaget medan andra avstyrker eller är negativa till förslaget. Frågan om bygglovsbefrielse för altaner bereds inom Regeringskansliet. Regeringen anger i propositionen att den avser att återkomma med förslag i denna del.

Utskottets överväganden

Utskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens förslag om att bifalla propositionen och anta lagändringarna i plan- och bygglagen. I motionen föreslås att även altaner bör vara en bygglovsbefriad åtgärd.

I propositionen redovisar regeringen att det finns återstående frågor att utreda när det gäller tillämpningen av ett undantag från bygglovsplikt för altaner. Utskottet konstaterar att frågan utreds vidare av Boverket som ska återkomma vid myndighetens slutredovisning av uppdraget och att regeringen avser att lämna ett förslag som rör bygglovsbefrielse för altaner. Utskottet anser att detta pågående arbete inte bör föregripas med något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Reservationer

Bygglovsbefrielse för altaner, punkt 2 (L)

av Lars Tysklind (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4078 av Robert Hannah m.fl. (L).

Ställningstagande

Jag har tidigare i betänkandet ställt mig bakom regeringens lagförslag om bygglovsbefrielse för solenergianläggningar. Det finns dock enligt min mening anledning att även föreslå bygglovsbefrielse för altaner. Skärmtak, murar och plank är redan undantagna från kravet på bygglov. Det framstår då som omotiverat att det vid samma uteplats krävs bygglov även för den enklaste altanen. Jag ifrågasätter inte att juridiska oklarheter reds ut, om det finns sådana, men den processen får inte dras i långbänk och resultatet får inte bli att dagens regelverk lämnas oförändrat. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:197 Fler bygglovsbefriade åtgärder:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Följdmotionen

2017/18:4078 av Robert Hannah m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bygglovsbefrielse för altaner och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900) dels att 9 kap. 8 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 9 kap. 3 c §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***9 kap.****3 c §**

Trots 2 § första stycket 3 c krävs det inte bygglov för att på en byggnad montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form även om byggnadens yttre utseende påverkas avsevärt.

Första stycket gäller inte om

1. kommunen enligt 8 § första stycket 9 har bestämt att åtgärden kräver bygglov,

2. åtgärden vidtas på en byggnad eller inom ett bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §, eller

3. åtgärden vidtas inom eller i anslutning till sådana områden som avses i 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken.

8 §¹

Utöver det som följer av 2–7 §§ krävs det bygglov i den utsträckning som framgår av

1. föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 7 §,

2. det som kommunen för ett område som utgör en värdefull miljö

a) i en detaljplan har bestämt för att vidta en åtgärd som avses i 4 § första stycket 3 eller 4 a–4 c §§,

a) i en detaljplan har bestämt i fråga om att vidta en åtgärd som avses i 4 § första stycket 3 eller 4 a–4 c §§,

b) i en detaljplan eller områdesbestämmelser har bestämt för att underhålla eller ändra ett byggnadsverk eller bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §,

b) i en detaljplan eller områdesbestämmelser har bestämt i fråga om att underhålla eller ändra ett byggnadsverk eller bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §,

3. det som kommunen i områdesbestämmelser har bestämt för att utanför en sammanhållen bebyggelse

3. det som kommunen i områdesbestämmelser har bestämt i fråga om att utanför en sammanhållen bebyg-

¹ Senaste lydelse 2017:424.

vidta åtgärder som avses i 6 § första stycket 1 och 2,

4. det som kommunen i områdesbestämmelser har bestämt i fråga om ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller liknande näring,

5. det som kommunen i en detaljplan eller områdesbestämmelser har bestämt *för* att anordna eller väsentligt ändra anläggningar för sådana grundvattentäkter som avses i 11 kap. 11 § 1 miljöbalken,

6. det som kommunen i en detaljplan har bestämt *för* att i området färga om, byta fasadbeklädnad eller byta taktäckningsmaterial,

7. det som kommunen i områdesbestämmelser har bestämt *för* att i området byta en byggnads färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller vidta någon annan åtgärd som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende,

8. det som kommunen i en detaljplan har bestämt i fråga om en sådan tillbyggnad som avses i 5 a §.

Första stycket 4 och 5 gäller endast om det finns särskilda skäl för en bygglovsprövning.

gelse vidta åtgärder som avses i 6 § första stycket 1 och 2,

5. det som kommunen i en detaljplan eller områdesbestämmelser har bestämt *i fråga om* att anordna eller väsentligt ändra anläggningar för sådana grundvattentäkter som avses i 11 kap. 11 § 1 miljöbalken,

6. det som kommunen i en detaljplan har bestämt *i fråga om* att i området färga om, byta fasadbeklädnad eller byta taktäckningsmaterial,

7. det som kommunen i områdesbestämmelser har bestämt *i fråga om* att i området byta en byggnads färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller vidta någon annan åtgärd som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende,

8. det som kommunen i en detaljplan har bestämt i fråga om en sådan tillbyggnad som avses i 5 a §.

9. det som kommunen i en detaljplan har bestämt i fråga om en sådan åtgärd som avses i 3 c §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2018.